

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 24.03.1983, sp. zn. 4 Tz 11/83, ECLI:CZ:NS:1983:4.TZ.11.1983.1

Číslo: 5/1984

Právní věta: K vztahu mezi trestným činom opustenia dieťaťa v zmysle § 212 tr. zák. a ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1, 2 Tr. zák. Ak matka dieťaťa zanedbá starostlivosť o choré dieťa najmä tým, že nezabezpečí včas lekársku pomoc, ale lieči dieťa sama nesprávnym spôsobom a dieťa v dôsledku toho zomrie, dopúšťa sa trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1, 2 Tr. zák. Ak za týchto okolností opustí na kratší čas domácnosť a ponechá choré dieťa bez dozoru a opatery, táto skutočnosť by však sama osebe nemohla vystaviť dieťa nebezpečenstvu ujmy na zdraví alebo smrti, ide len o súčasť konania zakladajúceho znaky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 Tr. zák., ale nie znaky trestného činu opustenia dieťaťa podľa § 212 Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 24.03.1983

Spisová značka: 4 Tz 11/83

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Opuštění dítěte, Ublížení na zdraví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 212

§ 224 odst. 1

§ 224 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súr SSR zrušil rozsudok Okresného súdu v Považskej Bystrici zo 17. septembra 1982 sp. zn. 1 T 586/82 i uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. novembra 1982 sp. zn. 5 To 454/82 a Okresnému súdu v Považskej Bystrici prikázal, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu v Považskej Bystrici sp. zn. 1 T 586/82 zo 17. septembra 1982 bola obvinená O. H. uznaná za vinnú z trestného činu opustenia dieťaťa podľa § 212 odst. 1, 2 Tr. zák. na tomto skutkovom základe: 27. decembra 1981 okolo 18.30 hod. odišla zo svojho bytu na sídlisku SNP v Považskej Bystrici k priateľke J. G., s ktorou odišla do reštauračných zariadení mesta Považská Bystrica, pričom nechala v byte bez dozoru dve maloleté deti, N., nar. 16. apríla 1980 a A., nar. 4. augusta 1981, hoci maloletá A. mala od rána tohto dňa silnú hnačku, horúčku až 40 C, pričom

lekársku pomoc nevyhľadala i napriek tomu, že dieťa i po jej návrate okolo 22.00 hod. malo horúčku 38,5 C; odišla spať a keď sa ráno o 9.30 hod. zobudila, našla maloletú mŕtvu.

Za to jej okresný súd uložil podľa § 212 odst. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní jedného roka v prvej nápravnovýchovnej skupine.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 10. novembra 1982 sp. zn. 5 To 454/82 odvolanie obvinenej O. H. podľa § 256 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal v lehote stanovenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona generálny prokurátor SSR v prospech i v neprospech obvinenej. Uviedol, že súdy si nezabezpečili pre svoje rozhodnutie všetky potrebné dôkazy. Podradenie konania obvinenej pod ustanovenie § 212 odst. 1, 2 Tr. zák. nezodpovedá dôkaznej situácii a je iba vytrhnutím určitej časti deja, ktorý však znaky tohto trestného činu neobsahuje. Obvinená opustila dieťa iba na krátky čas, na necelé tri hodiny, čo nespôsobilo vzniknutý následok. Chýba tu teda príčinný vzťah. Na časový moment prvých vážnych prejavov choroby dieťaťa nebol vypočutý znalec. Znalec by sa mal vyjadriť, či črevný katar môže mať taký rýchly časový priebeh, aby spôsobil smrť dieťaťa. Určenie časového momentu prvých vážnych prejavov choroby môže mať podstatný vplyv na správnu kvalifikáciu konania obvinenej. V spise sú aj údaje, že obvinená sa o dieťa už od narodenia riadne nestarala, nenavštevovala detskú poradňu, často opúšťala deti, nechávala ich bez dozoru a zo zábav z nočných podnikov sa vracala neskoro po polnoci. I tieto okolnosti bolo treba podrobným výsluchom svedkov bližšie objasniť pre zodpovednejšie posúdenie zavinenia vo vzťahu k vzniklému následku.

Najvyšší súd SSR preskúmal na základe sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 267 odst. 1 Tr. por. všetky výroky napadnutého uznesenia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený.

Obvinená O. H. sa obhajovala tým, že 27. decembra 1981 teplomerom zistila, že jej dcéra A. má teplotu. Predtým jej nič nebolo. V priebehu dňa dostala i hnačku a zvracala. Dávala jej acylpirín. O 14.00 hod. sa dieťaťu horúčka zvýšila až na 40 C. Od 16.30 do 18.30 hod. maloletá spala. Po prebudení ju nakrmila krupicou a dala jej jeden acylpirín. Horúčka jej potom klesla na 38,5 C. Keď o 19.00 hod. znovu zaspala, odišla k svojej priateľke G. a potom spolu aj s ďalšími priateľkami išla do reštaurácie, odkiaľ sa vrátila domov asi o 21.45 hod. Dieťa prebalila, zmerala mu teplotu (malo 38,5 C) a podala mu znovu acylpirín. Cez noc ho nepočula plakať. Ráno sa zobudila asi o 9.30 hod. a zistila, že dieťa je mŕtve. Poprela, že by sa o deti riadne nestarala.

Zo znaleckého posudku a lekárskeho potvrdení vyplýva, že príčinou smrti dieťaťa bolo akútne zlyhanie srdca pri celkovom vysušení (dehydratácii) spôsobenom akútnym zápalom čriev (akútna aterokolitída). Komplikáciou tohto základného ochorenia došlo i k opuchu mozgu a rozšíreniu srdca. Treba však uviesť, že ani zo znaleckého posudku pediatra MUDr. S. D. CSc., ani ďalších lekárskeho správ sa nedá zistiť začiatok prvých vážnejších prejavov choroby dieťaťa. K tejto otázke preto mal byť na hlavnom pojednávaní vypočutý znalec MUDr. S. D., CSc. ako aj MUDr. K. K.

V lekárskej správe o úmrtí dieťaťa, ktorú vyhotovila MUDr. K. K. sa uvádza, že matka priviezla dieťa na pohotovosť 28. decembra 1981 (bez udania hodiny), keď bolo už mŕtve. Obvinená vtedy údajne tvrdila, že dieťa bolo choré tri dni s teplotou 39 – 40 C. Toto časové obdobie sa však nezodpovedá s tým, ktoré obvinená uvádzala v ostatných svojich výpovediach v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní. Tu uviedla, že zistila až ráno 27. decembra 1981 u dieťaťa príznaky choroby. Podľa tejto verzie dieťa bolo choré necelých 24 hodín. Kedy dieťa zomrelo 28. decembra 1981, nebolo presne zistené, iba v lekárskej správe sa uvádza, že k úmrtiu došlo asi 6 hodín pred prevozom do OÚNZ.

Takisto bolo treba bližšie objasniť, kedy a v akých intervaloch obvinená podávala dieťaťu acylpirín za

účelom zníženia jeho teploty. Zo znaleckého posudku vyplýva, že množstvo a toxická hodnota dávkovaného acylpirínu v krátkom časovom rozmedzí u dieťaťa so stratou telesných tekutín mohlo spolupôsobiť ako príčina jeho smrti.

Z hľadiska posúdenia zavinenia obvinenej môže mať význam aj osoba obvinenej. Obvinená sa vydala v čase, keď nemala ani 17 rokov (9. 2. 1980) a o dva mesiace, 16. apríla 1980, porodila prvé dieťa N. Manžel mal v tom čase necelých 20 rokov. Druhé dieťa porodila v 18 rokoch. Už táto skutočnosť nasvedčuje tomu, že išlo o manželstvo nezrelé a že obvinená nemala v materstve žiadne skúsenosti. Z toho zrejme vyplýva i to, že zanedbávala návštevy v detskej poradni a v kritických chvíľach choroby detí sa ich snažila liečiť sama bez odborných lekárskech prehliadok. Navyše vyhľadávala seberovnú spoločnosť a v čase týchto návštev nechávala deti osamote.

Ak obvinená v kritickom čase dieťa opatrovala, podávala mu lieky (acylpirín), prebalovala ho a dávala mu potravu, a potom ho na krátky čas (necelé tri hodiny) nechala bez dozoru s tým, že sa domov čo najskôr vráti, tento krátky čas by nestačil na to, aby jej konanie bolo možné kvalifikovať ako trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 212 odst. 1, 2 Tr. zák. Opustenie dieťaťa podľa tohto ustanovenia je úmyselným trestným činom. Pre trestnosť sa tu preto vyžaduje, aby páchatel vedel o tom, že v súvislosti s jeho zámerným konaním hrozí opustenému dieťaťu ujma na zdraví alebo smrť. V danom prípade nebolo dosiaľ preukázané, že by opustenie dieťaťa na krátky čas spôsobilo vzniknutý následok. Chýba teda príčinný vzťah medzi konaním a následkom.

Po zistení naznačených okolností bude treba skúmať, či konanie obvinenej nenaplnuje po stránke subjektívnej i objektívnej znaky skutkovej podstaty trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1, 2 Tr. zák.

K použitej právnej kvalifikácii treba uviesť, že trestný čin opustenia dieťaťa (§ 212 odst. 1 Tr. zák.) spácha ten, kto opustí dieťa, o ktoré má povinnosť sa starať a ktoré si samo nemôže zadovážiť pomoc a vystaví ho tým nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví. Po objektívnej stránke treba rozumieť pod opustením dieťaťa vytvorenie takého stavu konaním páchatela, pri ktorom je dieťa neschopné si samo pomôcť a je ponechané svojmu osudu, teda prerušenie starostlivosti o dieťa za takých okolností, keď vzniká pre dieťa nebezpečenstvo ujmy na zdraví alebo smrti. Takúto ochranu má mať predovšetkým dieťa v útlom veku, ktoré nie je schopné vlastnými silami čeliť nepriaznivej situácii, v ktorej sa nachádza. Pod pojmom vystavenie dieťaťa nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví treba chápať taký stav nebezpečenstva dieťaťa, pri ktorom je jeho záchrana vystavená len náhode.

Po subjektívnej stránke sa vyžaduje úmyselné konanie, pričom úmysel musí zahŕňať aj ohrozenie dieťaťa na živote alebo na zdraví.